

From: "Mona Handeland / Distriktssenteret" <Mona.Handeland@kdu.no>
Sent: Mon, 26 May 2025 15:24:21 +0200
To: "Riksantikvarens postmottak" <RA-postmottak@ra.no>
Cc: "Moldung, Hanne Merete" <hanne.merete.moldung@ra.no>; "Ingvill Dahl / Distriktssenteret" <Ingvill.Dahl@kdu.no>
Subject: Høringsinnspill bevaringsstrategi bygder og byers kulturmiljø

Høringsinnspill - bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø

Vi viser til invitasjon til å gi innspill, ref. 25/01129-6 fra Riksantikvaren ved Ida Strøm-Larsen.

Distriktssenteret har inngått i ressursgruppen og tidligere sendt innspill på e-post til RA ved Hanne Merete Moldung, men vi benytter også denne anledningen til å sende høringsinnspill.

Når det gjelder bakgrunnsbilde har vi i heftet [«Verdiskaping i ditt lokalsamfunn»](#) fra 2018 pekt på at det er mye kraft i lokale natur og kulturressurser som utgangspunkt for verdiskaping. De sosiale verdiene binder sammen ulike verdisett «vår forståing av verdier blir forma gjennom samhandling med andre mennesker og er sentralt for å bygge bru mellom interesser». Verdiskaping basert på natur og kulturressurser gir både utfordringer og muligheter for distriktskommuner. På bakgrunn av dette er et innspill fra oss:

Bygge laget rundt distriktskommuner for å kunne ivareta kulturmiljø

Distriktskommunene har komplekse utfordringer som mange sektorer og nivåer må samarbeide om å få løst. De kommunene som har det største behovet for veiledning og langsiktig og strategisk innsats på tvers av flere sektorområder, er ofte de som mangler både kapasitet og kompetanse til nettopp dette. De regionale og nasjonale aktørene som tilbyr veiledning og virkemidler på kulturminneområdet kan gjennom å utveksle erfaringer om hvordan og på hvilke områder de veileder distriktskommunene få mulighet til å justere sin veiledning slik at nytten for kommunen blir større. Dette forutsetter bedre tverrfaglig samordning i fylkeskommunen, at fylkeskommunen er tettere på kulturmiljøarbeidet i distriktskommuner. Det handler også om kobling til planmyndigheter både nasjonalt og regionalt. Et gjennomgående plansystem hvor fylkesvise planer på kulturmiljø området, og fylkesvise arealplaner henger sammen med kommuneplaner (samfunns- og arealdel), sektorplaner på kulturmiljøområdet, handlingsplaner og budsjett i kommune og fylkeskommune kan bidra til å forsterke arbeidet med kulturmiljø lokalt. Samarbeid med næringsliv og frivillighet må også inngå i dette bildet.

Innspillet har støtte i NIBR rapporten (2024:2) [«Kulturmiljø som innsatsfaktor i lokal og regional utvikling»](#) som viser til at det er behov for bedre forankring av utviklingsarbeid innen kulturmiljø i planverket og at det er behov for bedre intern koordinering i fylkeskommunene og kommunene.

Kompetanse /kunnskap

Kompetanse og kunnskap på kulturmiljøområdet vil variere, spesielt i distriktskommuner med små fagmiljøer. Det er behov for å forsterke mulighet til kompetansepåfyll på kulturmiljøområdet til både kommuner og sivilsamfunnet. Gjerne gjennom lavterskeltilbud som flere digitale kurs/webinarer. Dette gjelder også for folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner. Folkevalgtopplæringen til KS kan som eksempel tilby moduler om kulturmiljø.

Vi støtter forslag som kom fram i ressursgruppen om deltema «der vi møtes» og fellesskapsbygninger og foreslår følgende underpunkt:

Gjenbruk/sambruk/transformasjon av bygninger med kulturhistorisk interesse

For distriktskommuner der næringslivet har arbeidsplassvekst må kommunene skape bostedsattraktivitet for å tiltrekke og beholde arbeidskraft, og dermed oppnå befolkningsvekst. Gode tettstedssentra og bygdesenter er i seg selv et gode, men det handler også om å vinne fram i konkurransen om kompetansen. For å tiltrekke seg og holde på folk og få tilgang til kompetent arbeidskraft er steds kvaliteter og levende sentrum viktig. Bygginger med kulturhistorisk verdi er viktig for steds kvalitet, identitet og trivsel, men de må tas i bruk. På små steder kan sambruk og flerfunksjonalitet i bygninger med kulturhistorisk verdi føre til mer aktivitet.

Distriktssenteret forvalter [Merkurprogrammet](#) for nærbutikker og bokhandlere i bygdesamfunn og har sammen med DOGA og tre fylkeskommuner hatt et pilotprosjekt om [fremtidens nærbutikk i det flerfunksjonelle bygget](#). I Grue i Innlandet deltok butikken på Svullrya på Finnskogen som holder til i et bygg med kulturhistorisk verdi. Dette er et eksempel på hvordan flerfunksjonalitet kan ivaretas i bygdesamfunn ved også å tenke nærbutikken som en del av utviklingen.

Med vennlig hilsen
Mona Ward Handeland
seniorrådgiver

Distriktssenteret

MERKUR

Distriktssenteret - Kompetansesenter for distriktsutvikling - Merkur-programmet

Tlf: 48168284 E-post: mona.handeland@kdu.no

distriktssenteret.no - facebook.com/distriktssenteret

merkur-programmet.no - facebook.com/merkurprogrammet

[Meld deg på nyhetsbrev fra Distriktssenteret og Merkur-programmet](#)